

Stichting DUPAN
Bronland 12-D
Campus Universiteit Wageningen

Postbus 249
6700 AE Wageningen
info@dupan.nl

Verschijnt 4 x per jaar
Jaargang 7

Op 1 juni 2010 sloegen de verenigingen van de palingkwekers, -handelaren en -vissers de handen ineen om de paling in Nederland te helpen. Zij richtten de Stichting DUPAN op. In datzelfde jaar ontstond het Duurzaam Paling Fonds n 2017 opgevolgd door het Europese Eel Stewardship Fund. DUPAN hanteerde van meet af aan het motto: samenwerken aan een duurzame palingsector. Daarover berichten we graag in het DUPAN-Journaal.

www.dupan.nl

Flinke verbetering palingstand door herbevolking

Dit voorjaar heeft DUPAN in samenwerking met het Ministerie van Economische Zaken 3,6 miljoen jonge palinkjes uitgezet. Tel daarbij op de initiatieven vanuit de private sector, zoals in Kampen en Noord Holland én de glasaal die door de douane in beslag werd genomen, dan wordt het aantal van 4 miljoen ruimschoots gehaald. Daarmee kreeg de palingstand dit seizoen een flinke impuls.

DUPAN coördineert in opdracht van het ministerie de uitzet van jonge paling als verplichte herstelmaatregel vanuit Europa. Via een subsidie uit het EMFF-fonds wordt gedurende 4 jaar glasaal en pootaal gekocht en uitgezet. De aankoop van de jonge paling gebeurt via een aanbestedingsprocedure, waarbij leveranciers van glasaal uit Frankrijk en Engeland zich kunnen inschrijven. Voor de pootaalleverantie worden alle Nederlandse kwekerijen benaderd die bij het ESF-fonds zijn

aangesloten. Dit jaar werd glasaal aangekocht voor herbevolking van de Randmeren en Zeeland. Daarnaast werd er pootaal aangekocht voor de uitzet in Friesland.

Natuurvoordeel

De bestemming van glasaal en pootaal voor herbevolking levert een direct natuurvoordeel op. In veel gebieden waar grote hoeveelheden glasaal voor de Europese kustbarrières zich ophopen, zoals de Engelse en Franse riviermon-

dingen, zou anders het overgrote deel sterven. Door ze in het zoete water uit te zetten kan een groot deel overleven.

Stijging van de palingstand

Hoewel de samenhang tussen uitzet van jonge paling en de ontwikkeling van de palingstand niet wetenschappelijk kan worden aangetoond, is er een duidelijke stijging van de palingstand in de Nederlandse wateren merkbaar. Beroepsvissers berichten daar regelmatig over en ook is een sterke stijging

merkbaar op de visafslag in Urk. Sinds 6 jaar wordt aan de Europese kusten een toename van de intrek van jonge gemeten. Uit Zweeds onderzoek in 2016 bleek dat 90% van de aanwezige palingpopulatie is ontstaan uit eerder uitgezette jonge paling. Het is daarom goed te herbevolken, zolang dit nodig is.

Herbevolking blijft noodzakelijk

Jonge palingen in de Nederlandse natuur zijn afkomstig uit de oceaan. Als piepkleine palinglarven worden ze vanaf hun geboorteplek in de 6.000 kilometer verderop gelegen Sargassozee (Bermudadriehoek) door oceaanstromingen meegevoerd naar de Europese kusten. Daar aangekomen zijn de larfjes uitgegroeid tot glasaaltjes. Deze proberen vervolgens het zoete water te bereiken, waar ze voedsel kunnen vinden om op te groeien. Het lukt de jonge palingen echter niet om zelfstandig langs de Europese kustbarrières te komen.

Inmiddels komt bij steeds meer waterbeheerders en overheden het besef dat de palingstand schade wordt toegebracht door de waterdichte kustbarrières. Daarom wordt steeds meer aandacht besteed aan technische oplossingen waardoor palingen weer wél zelfstandig kunnen migreren van en naar de zee. Die oplossingen zijn echter zeer kostbaar. Het zal vermoedelijk nog tientallen gaan duren voordat palingen weer vrij rond kunnen zwemmen van zout naar zoet water en andersom.

Vooralsnog geldt in heel Europa daarom de verplichting om jonge paling in zoetwater uit te zetten. Dit ligt sinds 2009 vast in de Europese Aalverordening en het Nederlands Aalbeheerplan.

Kraamkamer voor paling

De glasaal en pootaal wordt in Nederland uitgezet in door de overheid geselecteerde gebieden. De gebieden zijn gekozen vanwege de goede gesteldheid ervan en de vrije

Projectpartners

De herbevolking van paling in Nederlandse wateren wordt mede mogelijk gemaakt door het ministerie van EZ. Voor de aankoop van glas- en pootaal is steun verleend vanuit het Europees Fonds voor Maritieme zaken en Visserij.

Het project wordt medegefinancierd door het Eel Stewardship Fund® en wordt gecoördineerd door Stichting DUPAN. In deze stichting werken palingkwekers, palingvissers en palinghandelaars samen om het herstel van de palingstand in Nederland te bevorderen. DUPAN beheert het Eel Stewardship Fund® voor Nederland.

Naast het herbevolken van Nederlandse wateren met jonge paling, investeert de stichting vanuit dit fonds in het over de dijk helpen van volwassen palingen naar zee en in gericht wetenschappelijk onderzoek.

Europees Fonds voor
Maritieme Zaken en Visserij

uittrekbaarheid naar zee. De gebieden vormen als het ware de kraamkamer voor paling. Wanneer de uitgezette palinkjes tot volwassen palingen (zogenaamde schieralen) zijn uitgegroeid, kunnen ze vanuit deze gezonde leefgebieden zelfstandig naar zee om vervolgens naar de Atlantische Oceaan te zwemmen. In de Sargassozee kunnen ze dan voor nageslacht zorgen. Nageslacht dat vervolgens weer via de oceaanstromingen aan de Europese kusten terecht komt in de vorm van glasaal.

Friesland herbevolkt

Een van die gezonde opgroeigebieden wordt gevormd door de Friese meren en boezems. In mei werden hier 574.000 jonge palinkjes uitgezet. Door de uitgestrektheid van het gebied kwam daar nog wel wat bij kijken. De palinkjes werden per vrachtwagen vanaf de leverancier vervoerd. Op vier verschillende locaties verspreid over Friesland werden ze afgeleverd bij beroepsvissers. De eersten, Andries van Netten en Eppie Visser in Rohel, waren dan ook al om vijf uur 's morgens actief om de in tempex dozen verpakte kleintjes uit te laden en aan boord

van hun vissersboten te brengen. Anderen die meewerkten waren Everen de Vries, Leo Kloosterman en Ale de Jager vanuit Terkapel, de gebroeders Bouma, Gaele Postma, Aaltje Stelema, Jappie Spijksma en Paul Boersma van Rijperkerk, en Freerk Visserman, Simke Hoekstra en Otto Bajema vanuit Woudsend.

In die laatste plaats lag de historische palingaak aan de kade bij restaurant Omke Jan. Enkele tientallen genodigden konden meevaren om vanaf de aak de verrichtingen van de vissers op het Slotermeer te volgen. Tegen half een zwommen alle 574.000 jonge palinkjes rond in de mooie Friese wateren.

Historische palingaak

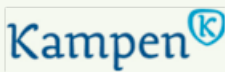
De Korneliske Ykes II, het enige schip van dit type, is sinds 2009 nieuwgebouwd in de vaart en vertelt het verhaal van de vroegere palinghandel en het vervoer van de levende paling over zee vanuit Heeg en omgeving, voornamelijk naar Londen.

De Korneliske Ykes II is een reconstructie van de oude palingaken, waarbij de oorspronkelijke Korneliske Ykes (in 1872 door Eeltsje Holtrop van der Zee gebouwd) door haar fraaie voorkomen tot voorbeeld heeft gediend.

Glasaal en pootaal

De herbevolking in Friesland werd niet gedaan met glasaal, maar met pootaal. Deze pootalen kwamen begin dit jaar als glasaal aan bij de Franse kust. Drie maanden hebben ze in een Nederlandse kwekerij doorgebracht om groter en sterker te worden. In die periode transformeerden ze van glasaal (doorzichtig) in pootaal. Zoals in het vorig JournAal gemeld, zet DUPAN tweederde van het herbevolkingsbudget uit in de vorm van glasaal en een derde als pootaal. Pootaal wordt geacht weerbaarder te zijn tegen roofdieren, waardoor de overlevingsratio gunstig kan worden beïnvloed. In de toekomst wordt dit mogelijk wetenschappelijk verder onderbouwd.

Paling-peurders in Kampen zorgen voor net-benefit palingstand

Burgemeesters van Kampen, Bort Koelewijn (r) en burgemeester van Zwartewaterland, Eddy Bilder zetten pootaal uit.

Op zaterdag 6 mei werden in de gemeente Kampen ruim 25.000 jonge palingen uitgezet in het Ganzendiep en De Goot. Dit gebeurde voor het negende jaar op rij, op initiatief van peurvereniging KIJG,. Voor deze jaarlijkse 'paling-uitzetdag' werkt de peurvereniging samen met De Stadserven Kampereiland e.o., de gemeenten Kampen en Zwartewaterland en DUPAN. Hiermee dragen de samenwerkende partijen bij aan het herstel van de palingstand in Nederland, doordat zij veel meer palingen

uitzetten dan de leden van de peurvereniging op jaarbasis vangen. De peurvereniging bracht via haar leden en door een donatie van De Stadserven Kampereiland e.o. het geld bijeen voor 12.500 palinkjes. Daarnaast ontving de vereniging een bijdrage van de gemeenten Kampen en Zwartewaterland. De Stichting DUPAN heeft via het Eel Stewardship Fund® het totaalaantal palinkjes verdubbeld tot 25.000 stuks. De leden van de peurvereniging –de peurders – vangen paling op een bij-

zondere, traditionele manier. Zij doen dat met een zogenaamde peur. Dat is een kluwen wormen, die aan een korte stok in het water wordt gehangen. Doordat palingen zich aan de wormen vastzuigen, kan de peurder ze met een snelle, goed getimede handbeweging uit het water halen.

Net-benefit

De hoeveelheid paling die KIJG op haar jaarlijkse uitzetdag in de natuur brengt, is zo'n tien maal groter dan er door de 40 actieve leden van de peurvereniging op jaarbasis wordt gevangen. Per saldo hebben zij door de uitzet een positief effect op de palingstand. De waterbeheerder en de plaatselijke overheden steunen het initiatief dan ook van harte. Burgemeester van Kampen, Bort Koelewijn en burgemeester van Zwartewaterland, Eddy Bilder steken dan ook graag de handen uit de mouwen. Net als Mireille Blokhuis, rentmeester van De Stadserven. Vanuit het Ganzendiep en De Goot heeft de uitgezette paling de mogelijkheid naar het IJsselmeer te zwemmen.

De uitzetdag van peurvereniging KIJG werd dit jaar voor de negende maal op rij gehouden.

Mireille Blokhuis (r), rentmeester van De Stadserven en Gait Visscher van KIJG

Alex Koelewijn (l), DUPAN en Albert Jan Maat (netVISwerk)